

2 Corinthians

*Paul Benmarnebimbom Nahni Nabuyika
Djurra Bedberre God Nuye Bininj Kore Kunred
Corinth*

2 Corinthians 1:1-2

¹ Ngaye Paul ngabimbom nahni djurra. God nganmarnbom ngaye apostle nuye Christ Jesus, kore God djareminj. Ngaye nganehdi nungka Timothy dorreng, nawu karridangerrinj kadberre. Ngaye marnebimbom nahni djurra ngudberre bininj nawu ngurriyimerranj God nuye Church kore Corinth, dja mak nawu ngurridjalwern nawu God nuye bininj kore kubolkwarlah kabolkngeyyo Achaia. ² Ngaye ngadjawan God kadberre nawu Kornkumo, dja mak Jesus Christ nawu Kawohrnan Rowk, bu ngundikongibun ngudberre, dja mak ngundiwon kunmodmikenh.

God Munguyh Kankangemarnbun Kadberre

2 Corinthians 1:3-11

³ Karriburlumen God nawu kornkumo nuye Jesus Christ nawu kawohrnan rowk kadberre. God nawu kornkumo kadberre, wanjh kankongibun bulkkidj duninjh, dja mak kankangemarnbun munguyh. ⁴ Nungka kankangemarnbun kadberre djalmunguyh kore ngad karrikarme kunyid, ba bu ngadmanwali karrbenkangemarnbun birribuyika bininj nawu kabirrikarme kunyid. Kaluk karrbenmarnekurduyime karohrok

yiman bu God ngokko kankangemarnbom kadberre. ⁵ Christ yingkihkarri mi kunyid kunwern, dja ngad yerrih karrikarrme nuye kunyid. Wanjh kundjalmekbe kakudjiwi, Christ kankangemarnbom kadberre bulkkidj duninh.

⁶ Bu ngad ngarikarrme kunyid, wanjh kunu God ngunkangemarnbun ngudberre, dja ngungehke dorrengh. Dja karohrok kakudjiwi, bu God ngankangemarnbun ngadberre, wanjh ngudda kaluk ngurrikangemakmen warridj. Kuhni ngunbidyikarrme ngudberre ba bu ngurridjaldi kunmodmikenh dorrengh kore ngurridjakkakkan yiman ngad bu karridjarrkkarrme kunyid. ⁷ Wanjh ngad minj ngundikewkme ngudberre. Ngarriwernhburrbun nguddakenh, bu karridjarrkdjakkabekkan, wanjh karridjarrkkangemakmen warridj.

⁸ Nawu karridangerrinj, ngad ngarridjare bu ngurriburrbun kore kunrayek bebmeng ngadberre bu ngarridi kore kubolkkimuk Asia. Kunyid kunwern wanjh ngandidjurrkwoni ngadberre, dja ngandingudjyakwoyi rowk. Ngad wanjh ngarribekkarreni bu ngarikuyindowimeninj. ⁹ Djalwoybukkih, kanjdji ngadberrekih kukange wanjh ngad ngariyimi bu mahni kunyid kunkimuk wanjh kandikuyinjbuyi bu ngarridjaldowimeninj. Dja bonj, kunmekbe yimerranj ngadberre ba minj ngarinahnarrimeninj ngarriweleng, dja bu ngarriwernhwoybukwon kore nungka God nawu kandolkkayhwe ngad bininj rowk kore kundowikenh. ¹⁰ Nungka ngannghehkeng ngadberre

kore mahni kunyid kundowikenh kunwern-
hbang, dja nungka kunmekbe kunu nganyawoy-
hnggehke kadberre. Ngad wanjh ngarridjalka-
ngewoybukwon nungka nawu munguyh kand-
jalnggehke kadberre ngad. ¹¹ Wanjh nguddanu
kandibidyikarmeng ngadberre bu ngurridi yi-
warrudj. Kaluk God ngunwokmey kore ngurriw-
ern kandimarnedi yiwarrudj ngadberre, wanjh
nganmarnekurduyimeng kundjalmakkenh kore
djalwernhmimkongiwern duninjh. Wanjh kun-
mekbekenh kunu birriwarlahkenh bininj kabir-
rimanj bun nawu God.

*Paul Djareni Bu Benyikayi Nawu Kabirrihni
Corinth*

2 Corinthians 1:12-24

¹² Kandibekka. Ngad ngarribekkarren dja
ngarrimulewarren bu djalwoybukkih marney-
ime. Ngad munguyh ngarridjalkurduyimi ngud-
berre kore nungan God kadjare. Kumekbekenh
kunu minj ngundikowe, dja ngundidjalmarney-
ime bu djal mandjad duninjh. Ngad minj
ngarrikarme kunmayali yiman kayime bininj
nawu kondah kurorrebeh! Dja minj ngundi-
marnekurduyimeninj ngudberre yiman kayime
nawu kurorrebeh bininj. Ngundidjalkurduyimi
ngudberre kore God kanmarnedjare kadberre
rowk. ¹³⁻¹⁴ Ngad ngarribimbom ngudberre ba
bu ngudda ngurribimnan dja ngurriburrrkburrrk-
bekkan kore ngarriyime, dja wanjh minj ngundi-
marnbun bu ngundibengmayahme. Dja ngaye
ngayime woybukkih bu kunubewu ngudda ngur-
riwernhborlhmen dja ngurriburrrkburrrkbekkan

yika kunwern kore ngadkenh. Kaluk bu kabolkyimerran kunmekbe kunbarnangarra nuye Jesus nawu Kawohrnan Rowk, wanjh ngadjare ngudda dja ngad wanjh karridjarrkmulewarren bu djal kunmakkenh kore kumirrk nuye.

¹⁵⁻¹⁶ Ngaye ngayawoyhmarrkmarrkmang bu kuninjkunukenh kore ngaye ngakarremarnbom ngamdurndi bu yikayi ngudberre bokenhkah, dja mak woyi ngudberre kunmakmak bu bokenhkah. Ngaye ngakarremarnbom bu karrinarrimeninj bu kuwirle dja ngahre kore kunred Macedonia, dja mak yawoyhmarneyimeninj bu kuhnibeh ngamdurndeyi. Kaluk ngadjareni ngudda kandibidyikarmeninj bu kandimunkewemeninj bu ngarawinj kore kubolkkimuk Judea. ¹⁷ Adju! Yiddok ngudda ngurriburrbun bu ngaye ngamarnbom mahni mankarre yimankek minj kakarremenmendi? Mak kunubewu ngudda ngurrihurrbun ngaye ngamarnbom mankarre yiman bininj kabirrikurduyime bu kondanjkuu kurorrekenh? Dja kunubewu ngurriyime bu ngaye ngayime, “Yoh! Yoh!” Dja kundjalkudjiwi rerrih ngayime, “Burrkyak! Burrkyak!” ¹⁸ Yuwn bu kuhni ngaye ngayime. Ngarringunjdjikan nawu God nawu minj kankowe dja minj kadjalmayaliborledme. Dja ngad kunu minj bihmarneyime ngudberre, “Yoh! Dja med, wurra, ngarriyime burrkyak!” Minj kuhni ngarriyime.

¹⁹ Ngurriburrbun bu nawu Silas* dja mak Timothy dja mak ngaye ngundimarnemule-

* **1:19** Silas kangeyrohrok Sylvanus.

wam bu ngarrihyolyolmi ngudberre kore Jesus Christkenh nawu beywurd nuye God. Wanjh minj ngurribekkan nungka kayime, “burrkyak!” dja ngurridjalbekkan munguyh bu God kahyime, “Yoh! kore Jesus Christ.”²⁰ Wanjh God kunwernkenh kunbubuyika kanberrebbom kadberre bininj rowk. Dja nawu Christ, wanjh kamarnbun bu kawoybukendan rowk kore kayime “Yoh!” Wanjh ngadmanwali karridjalyime, “Amen!” dja karridjalburluburlume nawu God.

²¹⁻²² Ngurriburrbu, God nungka kandjarrkmarnbom kadberre, ngudda dja ngad, bu karimurrngrayekmen kore Christ. God kanmarnbom ngad bu karriyimerranj djal nuye bininj. Nungka wanjh kanwernhkarrme dja kayime kore kurobbe ngad wanjh nuye nungka nawu nadjalkudji. Kunmekbekenh nungka kurrmeng Namalngmakkaykenh nuye kore kunkange kadberre, ba bu karriyingkihburrbun bu woybukih duninj nungka kaluk kanmarnekurduyime kore nungka kanyingkihmarneyimeng.

²³ Kunbadbuyika mak ngaye marneyime ngudberre kuninjkunu. Dja God nungan kaburrbun bu ngaye ngamulewarren bu djal kunwoybuk. Njalekenh bu ngaye minj korroko ngamdurndeyi kore Corinth? Wanjh ngaye minj ngad-jareniwirrinj njilngwarrewoyi ngudberre bu nuk ngayidduyi ngudberre!²⁴ Woybukih, ngad minj ngarridjare ngundimarnewohrn nan ngudberre, dja karridjarrkwoybukwon bu kunkudjiwi. Ngudda ngokko ngurriwoybukwong dja kunmekbekenh kunu ngurridjaldi bu minj ngurrimankan. Dja ngadkunu ngarrihdjaldurrkmirri

ngudda ngudberre ba bu ngurrimarrmarr.

2

Paul Yolyolmerrinj Bu Benmarnenalkbuni

2 Corinthians 2:1-4

¹ Bu kerrengehkenhni yikang ngudberre ngaye wanjh wernhnjilngwarrewong. Dja ngaye ngawarnyak bu yawoyhwarrewon bu ngamdurndeng kore ngudda. ² Bu ngaye wernhnjilngwarrewoyi ngudberre, wanjh nangale mak nganjilngmarnbun ngardduk? Ngudda wardi kandi-marnenjilngwarre kore ngaye njilngwarrewoyi? ³ Kunmekbekenh ngaye minj ngamrawinj, dja ngaleng ngaye marnebimbom nahni nabuyika djurra ngudberre, ba bu ngaye minj kandinjilngwarrewoyi kore ngamre yikan ngudberre. Ngaye ngadjaldjareni ngamarrmarrmeninj ngudberrekenh. Ngurriburrbun bu woybukkih, bu ngaye nganjilngmak, wanjh ngudda warridj, dja wanjh karridjarrkmarrmarr! ⁴ Yoh, bu ngaye ngabimbom kunyungkih kore nahni nabuyika djurra, ngaye kunyid ngakarmi dja ngawernhkangewarreni kore kukange ngardduk, dja ngaye ngahbimbuni kunmimnalk dorrengh. Ngaye ngabimbom bu minj njilngwarrewoyi ngudberre, dja djalbengdayhkemeninj ngudberre bu ngaye wernhmarnedjare ngudberre bulkkidj duninj.

Paul Benmarneyimeng Bu Kabirrimarnebengmidjdan Nakudji Bininj

2 Corinthians 2:5-13

⁵ Ngayolyolme nanihnjanu bininj kumekbe ngurrihdjarrkdi nawu ngunnjilngwarrewong ngudberre. Ngaye burrkyak, minj ngaye ngannjilngwarrewoyi. Dja wardi ngurridjalmirndewernkenh ngudda, dja wardi minj ngurriwern duninh. Ngaye ngawarnyak bu ngamulewan bu kunrayek dorreng nuye. ⁶ Ngudda ngurriwern wanjh korroko ngurridungi kunkimuk, dja bonj, karribawon nanihnjanu bininj. ⁷ Bolkkime ngudda ngurrimarnebengmidjda nuye dja ngurrinjlngmarnbu. Dja bu burrkyak, wardi kawernhnjilngwarremen dja kadjalmarrkbaworren. ⁸ Kunu ngaye wanjh marneyime mandjad ngudberre bu ngudda ngurrimarneyimen bu ngurridjalmarnedjare nungka.

⁹ Ngaye ngayingkihimbom nahni nayungkih djurra ngudberre bu rohrokmeng, dja ngadjareni kurdunayi bu kunubewu ngudda munguyh kandiwokmarrkmang rowk kore bengdayhkeng ngudberre. ¹⁰ Kandibekka. Bu ngudda ngurrimarnebengmidjdan nangale bininj nawu ngurridjarrkdi, wanjh ngaye warridj ngamarnebengmidjdan nuye. Bu nangale nganmarnekurduyime kunwarre, wanjh ngaye ngabengmidjdanj nuye kore kumirrk nuye Christ nawu karrihdjarrkdi kadberre. Dja kuhni ngayime ba bu bidyikarme ngudberre. ¹¹ Ngaye kuhni ngakurduyime ba bu nawu Satan minj kanyurhke kunngudj dorreng kore njalehnjalekenh kadberre ngad. Dja wanjh ngad karriwernhburrbun bu nawu

Satan kanmarnekarremarnbun.

¹² Med, dja kunbuyika mak marneyime. Kunmekbe ngaye ngawam kore kunred Troas bu ngayolyolmeng kunwok kunmak bu Christkenh, wanjh ngawohburrbom bu nawu Kawohrnan Rowk nganwong ngaye kunmak bu ngakurduyime kumekbe. ¹³ Kaluk ngaye minj ngakarremeninj kunmodmikenh dja ngaye minj ngangalkemeninj nawu ngardduk nganedanginj Titus kore kunmekbe kunred. Kunu ngaye ngayimeng bobo bedberre bininj kore Troas kabirrini dja ngadjalrey kore kubolkkimuk Macedonia.

Bu Christ Kahdjalwinhme Munguyh

2 Corinthians 2:14-17

¹⁴ Bonj, karridjalmanjbun God! Christ wanjh winhmeng rowk, dja ngad karriraworren nuye! God kanyikarme kore birriwarlahkenh bininj kandinan kore kubolkbubuyika rowk, dja wanjh kabirriburrbun nawu Christ. Wanjh kunu kunmayali nuye kawarlahmen yiman manjmak perfume kahbanj. ¹⁵⁻¹⁶ Birriwern bininj rowk kandibekkan bu karriyolyolme nawu Christ. Yikahwi namekbe bininj wanjh God kabengehke, dja yikahwi birribuyika, wanjh burrkyak, kabirridjalmalngdowe dja bedda wanjh kabirriyime bu ngad karridjalkukbanj yiman kundowikenh! Dja bininj nawu God kabengehke, wanjh nungka kabengolekwon, dja bedda kabirriyime bu ngad karrikukmanjmak. God wanjh kankuknome, dja kayime ngad yiman kayime mankalkkidmanjmak manbu Christ kukrunji kore nungka kanjkurrmerrinj. Kuhni rowk God kanwong bu karrimarnedurrkmirri.

Dja wanjh kunkimuk duninjh, dja wardi ngadman wanjh karringudjywarren!

¹⁷ Yikahwi birriwern bininj wanjh kunwarre kabirriyime bu kabirridjalyolyolme God nuye kunwok. Bedda kabirridjaldjaldjare kabirrikukenworren bu bininj kabindikarremulewan! Ngadkunu burrkyak duninjh. God nungan kanwong nuye kunwok dja kanmunkeweng. Wanjh ngad karribelbmerrinj nawu Christ, dja karriyolyolme bu djal kunwoybukkenh kore kumirrk nuye God.

3

*Nawu Namalngmakkaykenh Kahdurrkmirri
Kore Kukange Kadberre*

2 Corinthians 3:1-6

¹ Yiddok ngurriyime bu ngad ngarridedjdjimgmey ngarrihyawoyhburlumerren ngadmandeleng? Dja ngurriyime nuk ngad ngundidjawan bu kandimarnebimbun djurra ngadberre kore nguddahkah bu kandimakwan? Yikahwi bininj wanjh kuhni ngundidjawam. ² Burrkyak! Ngudda ngurriweleng yiman kayime djurra nawu kandimulewan ngadberre. Bininj birriwern ngundikurdunan dja yiman kayime ngundibimngeybun! Ngudda kunu yiman kayime djurra nawu kabimbuyindi kore kukange ngadberre! ³ Ngad ngundimarneyolyolmi kunwok kunmak ngudberre, dja wanjh ngurriyimerranj Christ nuye. Wanjh bininj birriwern bu kuhni ngundiwobekkan, wanjh yiman kayime kabirribimngeybun kunwok nawu Christ

bimbom. Yuwn bu bimbuyindangimeninj kore djurra, dja yuwn bu kore manwarddebalabala. Dja God nawu karrarrkid munguyh, wanjh bimunkeweng nuye Namalngmakkaykenh ba kabimbun kunwok nuye kore kukange ngudberre.

⁴ Ngadkunu kunmekbe ngarriyimeng, dja minj njalekenh ngadberre. Wanjh kore Christ ngad ngarribekkarren ngarriyawarren kore God.

⁵ Ngad kuninjku minj ngarrimarnekurduyime nuye God bu djal ngalengman. Ngad minj ngarriweleng kore ngarridurrkmirri, dja wanjh nungka kahdurrkmirri munguyh kore ngad ngarrimarnedurrkmirri.

⁶ Nungka kanmarnbom ngadberre ngarrikurdumakmen ba bu ngarrimarnedurrkmirri kore kunwokkerrnge wokkurmerrinj. Kuninjku kunkerrnge kunwok minj mankarre manbu kabimbuyindi, dja nungka nuye Namalngmakkaykenh wanjh kanwon maninjmanu kunwok. Manbu bimbuyindanj mankarre makka kamkan kundowikenh! Dja nawu Namalngmakkaykenh wanjh kanmalngmimbiwon.

*Bu God Kakurduyime Kunkerrngehkenh Nuye
2 Corinthians 3:7-11*

⁷ Ngurriburrbun bu God kerrngehkenh biwong Moses manbu mankarre bimbuyindanj kore manwarddebalabala. Dja kumekbe bolkyimi God kukbukarrinj nuye namakmak duninj. Kaluk bu Moses nang, wanjh nuye kunkeb wernhwaydi, dja bininj nawu Israel benkebmawahmeng wanjh minj birriwernhkebnayi, kalukburrk yerrekah bu minj kebbameninj. Mah,

wanjh ngurriburru bu maninjmanu mankarre kumkang kundowikenh, dja bonj, God biwong bu namakmak duninj dorrengh! [Exodus 34:29] ⁸ Kaluk bu Namalngmakkaykenh karrurrkmirri dja yuwn bu kore mankarrekare, wanjh kunu nadjalwernhmakmak duninj! ⁹ Maninjmanu mankarrekare kandjadme bininj kore kunwarrekenh karrikarrme, dja wanjh karridowe. Dja bonj, God kanwong maninjmanu mankarrekare dja nuye namakmak nuye dorrengh. Dja wanjh bolkkime wanjh God kanwon Christ nawu kanmarnbun bininj bu karrimak kore God, wanjh karrinan kunkimukkenh kundjalmakmak duninj God nuye, dja kayurhke manbu mankarrekenh mankarre. ¹⁰ Manmekbe mankarrekare wanjh manmakmak, dja bolkkime wanjh karrulkarreyawarrinj, bu karrinan mankerenge manbu kadjalwernhmakmak duninj manbu kahyurhke manbu mankarrekenh. ¹¹ Bu maninjmanu mankarrekare kumwam kunwernhmakmak dorrengh bu djald waken, dja djalyakminj. Bolkkime manbu mankerenge kumwam dja kadjaldi munguyh munguyh, wanjh kadjalwernhmakkaykenh duninj dja minj kayakmen.

*God Nawu Namalngmakkaykenh Kanmarnbun
2 Corinthians 3:12-18*

¹² Mah, wanjh. Bu ngad karriburrbun bu woybukkih duninj God kanmarnedjare, wanjh minj mak karriyawoyhkele. ¹³ Ngad minj karrirohrok nawu Moses bu kebbamibami. Wanjh mahni kunmakmak djahdjalyakmeni dja wanjh Moses minj djareniwirrinj bininj nawu Israel benkebmawahmeng

birrinayi bu balngurdmeng kore kebbami. Kunmekbekenh kunu nungka kebbarrkburrij manburrbawi. [Exodus 34:33] ¹⁴ Kaluk bedda birrimayalidubbeni dja wanjh bolkkime bedda minj kabirridjalmenmenbekkan bu kabirribekkan kore kabimbuyindi kunwok manbu God benmarneyingkihwokkurrmerrinj bedberre, mahni mankarrekare. Minj kabirrimayalimarnburren, dja nadjalkudji nawu Christ kabenmayalibayhke bu kabirribelmerren nuye dja med, minj birribangmebelbmeninij. ¹⁵ Kunmekbekenh bolkkime bu bedda kabirribimngeybun mankarre manbu Moses bimbom, wanjh minj kabirriwernhmang, dja yiman kayime kabirrimayalibarrkbuyindi. ¹⁶ Dja ngaleng, bu nangale bininj kaborledkerren dja kabimunekadjung nawu Kawohrnan Rowk, manmekbe manbu kahmayalibarrkbuyindi wanjh kayakmen ba bu kamayalimakmen.

¹⁷ Nawu Kawohrnan Rowk nakka wanjh Namalngmakkaykenh. Dja kore Namalngmakkaykenh nawu Kawohrnan Rowk nuye kamre kahdi bininj nuye kukange, wanjh kabibebke nahni bininj nawu yiman bongdi-bongdibeh ba bu karengehre kamak rowk. ¹⁸ Wanjh kunu kadberre kunkeb minj mak karriyawoyhbarrkbuyindi. Bininj bu kandinan wanjh kabirrinan nawu Kawohrnan Rowk nuye kunwernhmakmak kunkimukkenh manbu kanwong. Nungka wanjh kanmarnhmarnbun walakkihwalakkih bu karriyimerran karrirohrok nungka, kunmakmak kunkimuk nuye

dorrengh. Kuhni rowk Kawohrnan Rowk kahkurduyime, dja nakka nawu Namalng-makkaykenh.

4

God Kawolkan Kore Kukange Kadberre

2 Corinthians 4:1-6

¹ God kankongibom dja wanjh kanwong maninjmanu kadberre bu karridurrkmirrikenh. Wanjh kunu ngad yuwn bu karrikangewar-remen dja karrimarrkbaworren. ² Dja ngad-kunu karrimirrkbordmeng dja karribawong kore karriyimi manmolk dja kunyemi dorrengh. Minj kuhni karriyawoyhkurduyime. Mak ngad minj karrikurren, dja minj mak karriwokbuyika-won kore kunwok nuye God. Kunu burrkyak! Ngad kunu karrbenbukkabukkan bininj manbu djal kunwoybuk ba bu bedda kabirriburrbun kore kanjdji kukange bedberre bu ngad kar-rimak bininj nuye God. ³ Kaluk yikahwi bininj minj kabirrimenmenbekkan maninjmanu manmakkaykenh kunwok manbu ngad karri-hyolyolme. Wanjh kawarlkayindi bedberre birrimekbe bininj nawu kabirriyakayakmen. ⁴ Birrimekbe bininj wanjh minj kabirriwoy-bukwon God, dja god nayahwurd bedberre nawu bolkkimekenh karrurrkmirri kondan-jkunu kurorre, wanjh kabenmayalidubbewon, dja minj kabirrinan kore manmakkaykenh kun-wok kahwolkayindi. Manbu manmakkaykenh kunwok kabiyolyolme kunmakmak nuye Christ, nawu nungka kabenedjalrohrok duninh nawu God.

⁵ Ngad kuninjkuunu minj karrikarrme ngadman ngadberrekih, dja ngaleng ngarrihdjalmulewan bu Jesus Christ nungka nawu Kawohrnan Rowk. Wanjh kunmekbekenh ngad kunu ngudda bihmarnedurrkmirri kore nuye Jesus. ⁶ Bu kerrngehkenh duninjh God yimeng, “Wardi bolkwolkayinda bolkbamen kurobbe kore kahbolkmunundi!” [Genesis 1:3] Nahni nadjalkudjiwi God kanmarnewolkang kore kukange kadberre, ba bu karriwernhburrbun bu God wanjh nawernhmakmak duninjh, dja kawaralbukkarren bu karrinan kore kukeb nuye Christ.

Kunburrk Kadberre Wanjh Karrowen

2 Corinthians 4:7-15

⁷ God wanjh kankangebarlkeng nuye kunmakmak kunkimuk dorreng. Dja ngad wanjh djalyeng! Yiman yerrih bu God kurrmeng nuye kunmakmak duninjh kore ngalng djabirlana bu kahdahkendi. God kuhni kurduyimeng kadberre, ba bu bininj rowk kabirrinan djal nuyekih kundulkarre duninjh, dja minj kunu ngadbeh. ⁸ Ngad wanjh karrikarrme kunyid kunwern dja kandjokkohme kadberre, dja med, minj kandjalberelhmeninj. Ngad minj karriwernhburrbun bu baleh karrikurduyime, dja ngaleng yuwn bu karrimarrkbaworren kore karrikangewarremen. ⁹ Dja mak bininj kandidjuhun, dja God nungka minj kanbawon kadberre. Dja mak yika kandikukburriwe bu karrimankan, dja med, minj kandibularrbun. ¹⁰ Bu kunbarnangarra rowk ngad karribadkanjbabang munguyh kore kuburrk kadberre dja yikahwi ngad karridowen,

ba bu bininj rowk kandinan dja kabirribur-
rbun kore Jesus warridj doweng. Dja kandi-
nan ngad nawu karridarrkiddi, dja karrikurduy-
ime kore Jesus, wanjh kunu kabirriburrbun bu
nungka karrarrkid warridj. ¹¹ Yikahwi ngad
wanjh birriwarre bininj kandidarrkidmang dja
karribun karridowe. Kuhni kanmarnekurduy-
imerran kore kuburk kadberre ba bu Jesus
kakebwaraldangen bu karribalhdowen. Ngad
wanjh karridowe, dja nungka wanjh kahdjaldar-
rkid. ¹² Yoh, wanjh kundowikenh kahdurrkmirri
manbu kanhbun ngadberre, dja manu kundar-
rkid kahdurrkmirri kore kukange ngudberre.

¹³ Manekke bimbuyindanj kore djurra nawu
Bible, kayime, "Ngaye ngawoybukwong God,
wanjh kunmekbekenh kunu ngayolyolme."
[Psalm 116:10] Ngad bolkkime wanjh
karrirohrok kore karriwoybukwon, wanjh
kunu ngad karridjare karriolyolme. ¹⁴ Yoh,
karriburrbun bu God birrolkkayhweng Jesus
nawu Kawohrnan Rowk kore dowengbeh,
dja nungka kaluk kandolkkayhwe kadberre
kore Jesus dorrengh. Kaluk nungan
kanmirndemornname kadberre ngudda
dorrengh, wanjh ngad kaluk karridjarrkdi
kumirrk nuye. ¹⁵ Kundjalwern kuninjkunu
rowk wanjh ngudda ngudberre kurduyimerranj.
Dja God kabenmarnedjare birriwern
bininj, dja kawarlahmen dja birridjalwern
bininj kabirriburluburlume nungka nawu
nawernhmakkaykenh duninj kore kabirridi
yiwarrudj dja mak kabirrimanjmanjbun.

*Yuwn Bu Karrikangewarremen Dja Karrimar-
rkbaworren*

2 Corinthians 4:16-18

¹⁶ Kunmekbekenh kunu wanjh ngad yuwn mak karrimarrkbaworren. Kunburrk kadberre, wanjh kakaremen dja karringudjyawarren. Dja kore kukange kanjdji kadberre, wanjh God kanhdjalkangekerrngehme kunbarngarra rowk. ¹⁷ Ngad karridjalwohmang kunyid bu djal bolkkimekenh, dja bu bolkkime kunrayek kanwarrewon, wanjh djalwob! Wanjh maninjmanu bolkkimekenh kunyid kanhdjalkan kadberre kore kunwernhmak duninj nuye God, kore karridi munguyh munguyh. ¹⁸ Wanjh karrihkokokyirri bu karrihbolknan djarreh, dja yuwn bu karrinan nawu kondah kurorrebeh. Karriwernhnan nawu bininj minj kabirrinan kondah kurorre. Yehyeng nawu kondah kurorrebeh, wanjh kayakayakmen, dja nawu minj bolkkime karrinan, wanjh kahdjaldi munguyh munguyh.

5

Kaluk Bu Karridi Kore Heaven

2 Corinthians 5:1-10

¹ Ngad karriburrbun manbu kadberre kunburrk makka yiman kayime kunrurrk kore karidjalwohni waken kondanjkuu kurorre manbu kaluk kayakmen. Bu kunmekbe kayimerran, God nungan kahkarrme kunrurrk kadberre manbu minj bininj birrirurrkmarnbuyi. Dja mahni kunrurrk kadjaldi munguyh munguyh

kore heaven. ² Wanjh bolkkime ngad karrikayhme kunnjilngwarre dorreng kore kondanjkuu kurorre karrihni. Ngad ngarridjaldjare God kankan ba karriyo kore kunred heaven.

³ Wanjh kunu nungan kankukdjongbun kadberre wanjh minj mak munguyh karrikuklar-rkdi. ⁴ Bu yiman ngad bolkkime karrihni kundarrkid kunburrk, wanjh karrihngorrrkan kunwarre, kunmekbe kunu ngad karrikayhme. Karridjare karrire kore heaven. Wanjh kuninjkunu kondahbeh kunburrk kaluk karrowen, dja karridarrkidkerrngehme kore heaven. ⁵ Kumekbe wanjh God kadjare kakurduyimerran kadberre. Nungka kanyingkihmarbom bu kuhnikenh. Dja nungka kanyingkihwong kadberre Namalngmakkaykenh nuye ba bu karriwernhburrbun kunwoybuk dorreng kore yerrekah bu kanmarnekurduyimerran.

⁶ Wanjh kunmekbekenh kunu ngad munguyh karrikangemak kore karriburrbun woymbukkih duninj ngad djal waken karrihdjalwohni kondanjkuu kurorre bu karrihdarrkiddi kore kadberre kunburrk, dja ngad kunu djarreh karrihdi nuye nawu Kawohrn Rowk. ⁷ Minj karridarrkidnan bolkkime kore kunburrk karrihni, dja med, karridjalwoybukwon nungka. ⁸ Wanjh ngaye ngayawoyhyime, yoh, karriwernhwoybukwon. Ngad karridjaldjare bu karribawon maninjmanu kunburrk dja karridjar-rkyo munguyh kore nawu Kawohrn Rowk. ⁹ Wanjh kunmekbekenh karriwernhrohrokme bu karrinjilngmarbun God bu kondah karrihni kore kunburrk, dja nuk bu karribawon

manbu kunburrk. ¹⁰ Kaluk ngad karridjal-wernkenh rowk karridolkkarren karridi nuye kumirrk Christ dja kanbebbehdjadme kadberre kore baleh karrikurduyimi kore kunburrk, bu kunwarre dja nuk kunmak karrikurduyimi, dja nungka wanjh yiman kanbebbehkarremulewan kore kunmakkenh dja yika kunwarrekenh kadberre.

God Kadjare Birriwarlahkenh Bininj Bu Kabir-rikangeborledkerren Kore Nungka

2 Corinthians 5:11-17

¹¹ Wanjh ngad ngarrikengehme nawu Kawohnan Rowk, dja mak ngarriburrbun kore baleh kakarremenmenyime. Wanjh kunmek-bekenh kunu ngarrirohrokme bu ngarrbenmay-alimarnbun bininj rowk ba bu bedda kabirrikengehme warridj. God kanburrbun bu ngad baleh ngarrihyime, dja ngaye ngadjare ngudda bu kandimakwan kore kanjdji kukange ngudberre. ¹² Ngad kunu minj ngarrihya-woyhburlumerren ngadmandeleng kore ngudda ngudberre, dja burrkyak. Dja ngad bihmarneyime ngudberre ba bu kandimakwan ngarriweleng. Kaluk ngudda ngurrbenwokmang bininj nawu kabirridjalkuknan kore kunburrkkenh kore kabirriburlumerren, dja minj kabirriburrbun kunmayali kore kanjdji kunkange. ¹³ Yoh, dja yikahwi kabirriyime bu ngad ngarrimay-aliyakmen dja ngarribengwarr! Bonj, bu woybukkih, wanjh kunukka kore God nuye. Dja bu ngad karrikarme mandjad kunmayali, wanjh kunukka ba bu bihbidyikarme ngudberre.

¹⁴ Kuhni ngayime. Kaluk ngad karriwernhburrbun Christ kandjalmarnedjare, dja kumkembekenh kunu karrikurduyime kore nungka kadjare. Minj kunbuyika karridjare. Ngad karriwernhburrbun nungka nadjalkudji doweng kadberre rowk, wanjh kamenyime bu ngad karriidjalwern karridowerrinj warridj. ¹⁵ Nungka wanjh doweng kadberre karriwarlahkenh bininj rowk ba bu nawu kabirrihdjaldarrkiddi bininj wanjh minj munguyh kabirrikurduyime kore djaldal bedman bu kabirridjare. Dja birridjaldjaremen bu kabirridjalwokmang nungka nawu doweng bedberre, dja nawu God birrolkkayhweng kore dowengbeh.

¹⁶ Wanjh kunu bolkkime ngad yuwn mak karyawoyhburrbun yiman kondanjkunubeh bu karrbennan bininj rowk. Ngad korrokoni karrimayaliwarreni, yiman bu kondanjkuu kurorrebeh, dja minj karriwernhburrbuyinj nawu Christ. Dja bolkkime burrkyak. ¹⁷ Dja wanjh bolkkime, bu nangale bininj kabenebelbmerren nawu Christ, wanjh God kabimarnbun bu kayimerran nakerrnge duninjh. Nawu nakareni bininj wanjh yakminj; nungka wanjh nakerrnge duninjh.

*God Kabularrbun Kunyid Manbu Kanyarlar-
rkeng Ngad Bininj Dja Nawu God*

2 Corinthians 5:18-21

¹⁸ Kuhni rowk wanjh kumwam kore Godbeh. God wanjh kanbelbmeng kore Christ dja kunu kanmarnbom ngad nawu karriyidkoni nuye God ba bu karryimerranj nuye djawirna duninjh.

Dja marnbom kunmodmikenh kore ngad dja nungan naweleng. Wanjh God kanwong ngad bu karrbenmarnbun birribuyika bininj ba bu bedda warridj kabirriraworren nuye bu kunmodmikenh dorreng. ¹⁹ Ngayime bu God bimarnedurrkmirri kore bimarneni Christ, ba bu kurrmeng kunmodmikenh nuye kore birriwarlahkenh rowk bininj dja kore nungan naweleng. Bu karribelbmerren nawu Christ, wanjh kunu God minj kanmarneburrbun ngad bininj kore kunwarrekenh. Dja nungka wanjh kanwong kadberre maninjmanu manmakkaykenh kunwok manbu kayolyolme bu karriraworren nawu God, kunmodmikenh dorreng.

²⁰ Wanjh ngad kunu Christ kanmunkeweng bu karrire karrbenmarnemulewan nuye. Bu karrimulewan, wanjh bininj kabirribekkan nuye kunwok bu kayime, "Ngundiwarnhmarrkdjawan ngudberre bu Christkenh. Ngurrimdurndeng kore God bu ngunmarnbun djawirna duninj nuye!" ²¹ Kaluk Christ minj kurduyimeninj kunwarre, dja God bimarnbom nungka bu ngorrkang kadberre kunwarre dja kunmekbekenh God biwarrewam, ba bu ngad nawu karribelbmerren Christ wanjh karriyimerran bu God kanmakwan kore nuye kundjalmak.

6

Bu Karrikangeborledmen Bolkkimekenh

2 Corinthians 6:1-2

¹ Ngad wanjh bimarrkdjawan ngudberre bu bolkkimekenh. Ngad karridjarrkdurrkmirri

rowk, God dorreng, kunmekbekenh ngad bi-marrkdjawan ngudberre, yuwn bu ngurribarlanhmang kunmakmak God nuye ngurrikar-rme. Nungka wanjh ngunwernhkongibom dja yuwn ngurrimarnbun bu djal burudjang. ²Ngurriburrbun bu God yimeng, "Bu kunmekbe bolkyimi ngaye marnedjareni ngudberre, wanjh ngaye ngabekkang ngudberre. Dja kunmekbe bolkyimi wanjh ngaye ngehking ngudberre." [Isaiah 49:8] Wanjh ngaye marneyime ngudberre bu kabolkyimerran! Bolkkime, djal bolkkime duninjh, God kanmarnedjare, dja kunbarnan-garra nuye kore kangehke.

Paul Yolyolmerrinj Bu Kunrayek Duninjh Bi-marnebebmeng

2 Corinthians 6:3-13

³ Bu ngarrimarnedurrkmirri God, wanjh yuwn bu yiman ngarrbendengedong bininj nawu kandibekkan. Dja mak ngarridjare ngarridurrkmirri bu djal mandjad ba bu bininj nawu kandikurdunan wanjh minj kandikewkme dja wardi kabirriwokwirrihme kore ngarriyolyolme. ⁴ Wanjh kundjalbuyika ngarriyime. Bu ngarridurrkmirri wanjh munguyh ngarrbenmarnebukkarren birribuyika bininj ba kabirriburrbun bu ngad wanjh woybukkih ngarridjalmarnedurrkmirri nawu God. Ngayime ngarrihmang kunwern kunrayek kunyid, kore kadjalwernhkarrerayek, dja kundjalwernkimuk kahkarreyo, dja bonj, bu ngarrinjinlgwarremen, ngad minj ngarrimarrkbaworren kore ngarridurrkmirri.

5 Ngad kunu kandibun dja kandikukburriwe kururrk ngarrirurrkkehndangen. Bininj nawu ngandiwirrihme wanjh kabirrimirndemorn-namerren ngadberre dja ngandimarnekayhme. Ngad ngarridurrkmirri kunrayek dja minj ngarringehme, mak yika ngad minj ngarrikodjkeyo mak ngarridi manmeyak.

6 Ngad woybukkih ngarridjalmarnedurrkmirri nuye God dja karridjalkurduyimi kunmak. Ngarrbenburrrkburrbekkan bininj rowk. Ngad wanjh ngarrbenkongibun, dja ngarrbendjalmadbun, mak ngarridurrkmirri kore Namalngmakkaykenh, dja woybukkih ngad ngarrbenmarnedjare birribuyika bininj.

7 Ngarrimulewan bu kundjalwoybuk, dja ngarridjaldurrkmirri God nuye kundulkarre dorrengh. Minj ngarrbenbun bininj, dja ngaleng ngarrbenbengdayhke kore God kadjare kabenmakwan kore nungka. Dja bu bedda kabirridjare kanbun, wanjh bonj, ngarrbenyawoyhbengdayhke kore God kadjare kabenmakwan.

8 Yika bininj kandimakwan ngadberre, mak birribuyika kandiwelengname ngadberre. Birribuyika bininj kandimarnewokdi kabirriyime kunwarrehwarre ngadberre, dja birrimirndebuyika kunmak kandimarnewokdi. Ngad wanjh ngarridjalmulewan bu kunwoybuk duninj, dja bonj, yikahwi bininj kandidjalkowe.

9 Birriwern bininj kandiburrbun rowk, dja yikahwi wanjh minj kabirridjare kandibekkabekkan. Ngad yiman ngarridhdown yerreh, dja kunu ngarridjaldarrkiddi. Ngad kandikukmorroy, dja minj kandibuyi bu

kandikukburriwemeninj. ¹⁰ Yikahwi wanjh ngarriwernhnjilngwarre, dja ngad kunu munguyh ngarridjalburlume nawu God. Ngad yiman ngarrimarladj, dja ngarrbenmarnbun birriwern bininj bu yiman kabirrikukenmen. Ngad minj njale ngarriwernhkarrme, kunu woybukkih ngad ngarikarrme yehyeng rowk.

¹¹ Kandibekka gudda bininj nawu ngurrihni kore Corinth nawu bimarnedjare! Bonj, ngad wanjh bimarneyimeng kunwern kore kanjdji kukange ngadberre, dja ngarridangmarrhmey ngadberre kukange ngudberre. ¹² Minj bibawon ngudberre, dja bidjalmarnedjare munguyh, dja njalekenh gudda minj kandihmarnedjare ngadberre? ¹³ Ngaye marneyime gudda ngudberre bu gudda yiman ngardduk wurdwurd. Ngurrikurduyimen yiman ngad bu ngarikurduyimeng. Ngayime ngurridangmarrhmarrimen ngudberre kunkange kore ngad.

Yuwn Bu Karribelbmerren Bininj Nawu Minj Kabirriwoybukwon Jesus Christ

2 Corinthians 6:14-18

¹⁴ Ngudda minj ngurrirohrok bininj nawu minj kabirriwoybukwon Jesus. Dja yuwn mak ngur-riraworren birrimekbe bininj bu ngurridjarrk-durrkmirri. Nawu kunmak dja kunwarre, nanu minj kabirriraworren. Manbu kabolkwolkan dja manbu kunkak minj kabeneraworren. ¹⁵ Minj nuk Christ kabenewokmarnburren nawu Namarnde Duninhj?*

* **6:15** Kore Greek kayime Belial, dja nakka kangeyrohrok "Satan".

rme bininj nawu minj kabirriwoybukwon Jesus?
¹⁶ Kunrurrk manbu temple, kore bininj kabirri-
 marneboddan God, wanjh minj kakarrme idols
 yiman gods kukkilehkilelh manbu kabirrimarne-
 boddan bininj nawu kunbuyika duninh kabir-
 riwoybukwon. God nawu kahdarrkid munguyh
 munguyh wanjh kanmirndekurrmeng kadberre
 bu karriyimerranj yiman kayime Temple nuye.
 Ngurriburrbun bu God nungan yimeng, “Ngaye
 ngarridjarrkni ngardduk bininj, dja ngarridjar-
 rkre bedda dorreng. Dja ngaye bedberre God,
 dja bedda ngardduk bininj.” [Leviticus 26:12;
 Jeremiah 32:38; Ezekiel 37:27]

¹⁷ Dja mak nawu Kawohrnan Rowk yimeng,
 “Ngurrbenbawo birrimekbe bininj dja ngur-
 rikuklarlmarrimen! Yuwn ngurrikarrme njale
 nawu minj bele, kunu ngaye wanjh kimang
 ngudberre.” [Isaiah 52:11] ¹⁸ Dja mak nawu
 Kawohrnan Rowk nawu Narrulkarrekimuk yi-
 meng, “Ngaye ngudberre kornkumo dja ngudda
 ngardduk bebeywurd dja ngalbebeywurd.” [2
 Samuel 7:14; Isaiah 43:6]

7

*Paul Benmarrkdjawan Bininj Nawu Kaben-
 marnedjare*

2 Corinthians 7:1-16

¹ Ngardduk karridabbolk nawu ngaye marned-
 jare, ngad karrihkarrme kore God kanberreb-
 bom. Wanjh ngadkunu karrimarnburrimen
 ngadmandeleng dja karriwe yehyeng rowk nawu
 kankangeburlerriwon, dja mak njale manbu
 kanhmarnbun bu karriyime kunwarre. Ngad

kab karrirohrokmen bu karriyimerran karrikukdjamunnin kore karrikengehme nawu God dja wanjh karridjalwokmarrkmang nuye.

² Ngad ngarridjare bu ngudda ngurridangmar-rhmarrimen ngudberre kunkange kore ngad. Ngurriburbun bu ngad minj kunwarre ngarriyimeninj nuye nangale kore ngudda, dja minj nangale ngarriwarrewoyi, dja minj nangale mak ngarrikaybuyi kore ngarrikowimeninj. Burkryak. ³ Ngaye ngahyime kuhni dja minj djuh-bun ngudberre. Ngaye marneyimeng ngudberre kunyungkih bu ngad bimarnedjare ngudberre kunkimuk ba bu karridjarrkdarrkid mak karrid-jarrkdowe. ⁴ Ngaye wanjh burlume ngudberre dja makwan bu mulewan ngudberre. Ngudda kandiwernhnjilngmarnbom kore kunyid ngan-marnewernmerrinj, kunrayek dorreng. Dja bonj, ngaye ngadjalwernhmarmarr duninj!

⁵ Bu ngad ngarribebmeng kunred Macedonia, ngad minj ngarringehmeninj. Ngarringalkeng kunwern kunyid kanwakbuyinguneng ngadberre. Ngad ngarriburreni kuberrkkah birribuyika bininj, dja ngarrikeleni kore kanjdji kukange ngadberre. ⁶ Dja God nawu kabennjilngmarnbun nawu birrinjilngwarre bininj, wanjh kannjilngmarnbom ngadberre bu nawu Titus kunwam. Ngad wanjh ngarribalnjlilngmakminj. ⁷ Dja mak Titus ngunmulewam ngudberre bu ngudda ngurrikangemarnbom nungka, dja bu kuhni ngundiwobekgang, wanjh ngad ngarribalnjlilngmakminj. Dja mak Titus yimeng bu ngudda ngurridjare wernkih bu karriyawoyhnahnaren, dja bu ngurridjare kandyime bu kandi-

marneyakwarre ngayekenh. Dja mak yimeng bu kandimakwan bu kandiyolyolme. Wanjh bu ngaye ngabekkang kuninjkuu rowk, ngaye ngadjalwernhnjilngmakminj.

⁸ Yiman bu ngardduk nayungkih djurra ngun-njilngwarrewong ngudberre, wanjh bonj, minj mak ngakongiburren kore ngabimbom. Bu ker-ngehkenhni nganjilngwarreminj, yiman marn-bom ngudberre bu ngurrinjilngwarreminj bu djal kundedjdjumbungkenh. ⁹ Ngaye nganjilngwarreminj bu marnbom ngudda ngurrinjilngwarreminj! Dja bolkkime wanjh nganjilngmakminj bu kuhnikenh ngudda kunkongi ngudberre wanjh ngunmarnbom ngurrikangeborledkerrinj, dja wanjh kamak rowk. Ngudda ngurrinjilngwarreminj kore nungan God djareminj. Wanjh kunu minj ngurrikanj babang kore ngadbeh, dja burrkyak.

¹⁰ Kaluk ngurriburrbun bu kuhnikenh. God kadjare bininj rowk kabirrihnjilngwarremen ba bu kabenkangeborledke dja kabenngehe kore kunwarrekenh bedberre. Dja karrinjilngmak bu kumekbe. Kunbuyika duninj bu karridjalnjilngwarre kore kondanjbeh kurorrewaken, dja kuhni wanjh kankan kore kundowikenh. ¹¹ Ngurrikangenarrimen! God ngunwong kunnjilngwarre, dja njalehkenh? Nungka ngunmarnekurduyimeng ba bu ngurridjaldjare ngurrikurduyime kundjalmak ba bu nungka ngunmakwan. Kunmekbekenh ngudda wanjh bolkkime ngurrikangeyiddung dja ngurrimarnekelemen nungka. Ngudda ngurrikangewurlhmeng,

dja ngurrimarnekurrmerrinj nuye, dja ngurridjare bu ngurbendung bininj nawu kabindiwarrewon birribuyika! Yoh. Ngudda ngurriweleng wanjh ngurrimungukenh kore kumekbe ngunmarnekurduyimerranj rowk.

¹² Dja njalekenh ngaye ngabimbom namekbe nayungkih djurra? Ngaye minj ngabenmarnebimbuyinj berrewoneng bu nungkakenh bininj nakudji nawu yimeng kunwarre, dja nabuyika bininj nawu biwarrewong. Burrkyak, dja ngabimbom ngudberre ba bu ngurriwernhburrbun bu woybukkih kandimarnedjare bulkkidj duninh ngadberre, dja mak ngurriburrbun bu God kankangenan kadberre rowk kukange.

¹³ Kunmekbekenh kunu ngad ngarrin-jilngmakminj. Dja mak bu ngarrinang nungka Titus bu djalnjilngmakni kore ngudda ngurrikangengehkeng nuye, wanjh ngad warridj ngarrinjlngmakminj. ¹⁴ Bu ngaye mulewam ngudberre bu Titus nganewokdi, wanjh burluburlumeng ngudberre bu kunkimukkenh, dja ngudda ngurribukkarrinj nuye dja wanjh kaburrbun bu ngaye ngayimeng kunwoybuk. Ngad wanjh ngarridjalyime bu djal kunwoybuk bu ngundimarneyime munguyh, dja bu ngundiyolyolmeng kore Titus ngarriwokdi, wanjh ngarridjalyimi kunwoybuk dorrengh. ¹⁵ Titus wanjh nunganwali ngundjalmarnedjare dja kawernmerren.

Nungka kaburrbun bu kerrngehkenhni ngudda ngurrikimey, dja bu ngurribekkekabek kang, wanjh ngurrikeleni dja ngurrikukdeldelmi

dja wanjh ngurriwokmarrkmey kore nungka ngunbukkabukkang. ¹⁶ Mah. Wanjh ngadjalnjlngmak duninjh bu kunmekbekenh kunu ngaye wanjh ngawernhburrbun ngudda ngurridjalmak bininj.

8

Bu Karriyurrhkerren Kore Karriweykarrenkenh

2 Corinthians 8:1-15

¹ Mah, nawu karridangerrinj, ngad ngaridjare ngudda ngurriburrbun manbu kunmakmak rowk God benwong bininj nawu yiwarrudj bedberre nawu kabirrihni kunredbubuyika kore kubolkkimuk Macedonia. ² Bedda wanjh birrikarmi kunrayek kunkimuk dja benrohrokmeng bedberre wernkih duninjh. Bedda warridj wanjh birridjalmarladj duninjh. Dja kunu, bonj, bedda wanjh birridjalnjilngmakni dja mak birridjalweymak duninjh bu kunwern bindikukwoni birribuyika bininj. ³ Ngaye woybukkih marneyime bu bedda minj birrikukenni, dja bonj, bindidjalwong kunwern. Minj nangale bendjurrkwoyi, djal bedman birrikurduyimi. ⁴ Kaluk bedda kandidjawadjawam ngadberre dja birridjaldjareni bu ngarriyikadjurrinj bu ngarrbenbidyikarmeng nawu God nuye bininj. ⁵ Bedda wanjh birrikurduyimi bu djal kunmak dja ngandinjlngmarnbom ngad kore ngarrikangebarrhmeng. Bedda kerrngehkenhni

birrikurmerrinj werrek kore nungka nawu Kawohnan Rowk dja mak yerre wanjh birrikurmerrinj kore ngad. Kunmekbe kunu rowk kore God djareminj.

⁶ Titus nungan nayungkih bu durckmirri kore kunmekbekenh. Dja wanjh ngarrimarrkd-jawam bu ngunbidyikarme ba bu ngurriyakwon kore kerrngehkenhni nungka ngurrided-djingmey. Kuhni wanjh kunmak bu ngurrikurduyime kunkongi dorrengh. ⁷ Ngudda wanjh ngurrbenyurrhke birribuyika kore kunwernkenh. Ngurrbenyurrhke rowk kore ngurriwoybukwon nawu God, dja mak bu ngurrimulewan nuye kunngudj dorrengh, dja mak kore ngurriburrbun kunwern, dja kore ngurridurckmirri wernkih duninjh, dja kore kandimarnedjare ngadberre. Mah, wanjh bolkkime ngurrimarnburrimen bu ngurriwernweymaknin dorrengh kore ngurrbenkukwon nawu birrimarladj bininj nawu God nuye.

⁸ Ngaye minj ngawokrayekworren ngudberre bu wokwon ngudberre. Dja ngaye ngadjaldjare nan ngudberre bu woymbukkih ngurrbenmarnedjare birribuyika bininj. Yikahwi birribuyika nawu karridangerrinj wanjh ngokko bindikukwoni kunwern nawu birrimarladj bininj, dja kunubewu ngudda wanjh ngurrbenkukwon kundjalwern duninjh! ⁹ Ngurridjalburru bu Jesus Christ nawu Kawohnan Rowk bu kanwernhkongibun! Nungka wanjh nawernhkukenni, dja bonj, nungka marnburrinj marladjminj, dja kunmekbekenh kunu nungka

kukmarladjworrinj ngudberre ba bu ngudda ngurriwernhkukenmen.

¹⁰ Kuninjkuu ngaye bu ngahburrbun ngudda ngurrikurduyime bu kunmakkenh. Ngurribur-rbu mandjewkbuyika bu ngudda wanjh ngurrid-jalyungkih ngurrbenkukwong. Dja mak ngudda ngurriyungkihni bu ngurridjareni ngurrbenkuk-woyi. ¹¹ Mah, wanjh bolkkime ngurriyakwo manbu manmekbe ngudda ngurridedjdjingmey kore ngurridjareni. Ngurrbenwo manbu ngur-rikarme dja kore ngurridjare. ¹² Bu ngurrikar-rme kunyahwurd, wanjh ngurrbenwo kunyah-wurd. Bu ngurrikarme kunwern, wanjh ngur-rbenwo kunwern. Bu woybukkik ngurridjare ngurrbenwon kore kukange ngudberre, wanjh God kanjilngmak ngudberre.

¹³ Ngad minj ngarridjare ngudda ngurriwar-reworren bu ngurrbenwon birribuyika bin-inj dja ngurrbengehke, dja ngarridjare ngur-ribebbehkarme ba bu ngurrirohrok. ¹⁴ Bu bolkkime ngudda ngurrikarme nawern ba bu ngurrbenwon kore kabirridjare. Kaluk yer-rekah, bu bedda kabirrikarme nawern, kunu bedda ngundibidyikarme ngudda bu njale ngur-ridjare, wanjh kunu ngurridjalrohrok rowk. ¹⁵ Kumekbe kayimerran kore wokbimbuyindanj kore djurra, kayime, "Nawu bininj namekbe mangimangi nawern, dja bonj, minj kundjalw-ern duninj bu karmeninj. Dja bininj nawu mornnameng walakkik, wanjh nanu djalkar-meng kore djareni, dja minj nayahwurd." [Ex-odus 16:18]

*Paul Kabimunkewe Titus Kore Corinth
2 Corinthians 8:16-24*

¹⁶ Ngaye ngamanjbun God bu nungka bikur-
rmeng kore kukange nuye nawu Titus ba
bu ngunmarnedjare ngudberre yiman kayime
ngaye marnedjare ngudberre. ¹⁷ Titus yingki-
hdjareminj bu ngad ngarridjawam nungka bu
kakurduyime ngudberre. Nungka mak kadjare
bulkkidj bu kamre kore ngudda, kaluk kuhni
nungan nuye kunmayali bu ngunbidyikarme.
¹⁸ Ngad wanjh ngarrimunkewe warridj nakudji
nawu karridangerrinj. Nungka nawu kabir-
riburlume kubolkwern kore kabenmarnedur-
rkmirri bininj nawu yiwarrudj bedberre kore
kahmulewan manbu kunwok kunmak. ¹⁹ Dja
mak birrimekbe bininj birridjarrngbom dja bir-
rikurmeng ba ngarridjarrkrenghe kore ngar-
rbenwonowon birribuyika nawu birrimarladj
bininj nuye God. Ngad kuhni ngarridurrkmirri
ba bu bininj rowk kabirriburlume nawu Ka-
wohrnan Rowk, dja mak kabirriburrbun bu ngad
ngarridjare ngarrbenbidyikarme God nuye bin-
inj. ²⁰ Ngad wanjh ngarridjalwernhkukmarn-
burren ba minj nangale kankewkme ngad-
berre kore maninjmanu ngad ngarrihkarme
mankimukkenh money manbu ngarrbenwon
bu djal burudjang. ²¹ Ngad ngarrihrohrokme
kunrayek bu ngarrihkurduyime mandjad kore
kumirrk nuye nawu Kawohrnan Rowk dja mak
kore bininj ba bu kabirriburrbun wanjh mand-
jad ngarrikurduyime.

²² Kunmekbekenh kunu ngad mak ngar-
rimunkewe nabadbuyika bininj nawu karri-

dangerrinj bu kabirrimdjarrkre kore ngudda. Ngarrikurdunani nahni bininj kunwernkenh, dja ngarriburrbun nungka yingkihmarbur-rinj bu kawernhdurckmirri. Nungka wanjh ngunmakwan bu ngudda ngurridjare kunmak ngurrikurduyime. ²³ Nawu Titus, nungka wanjh ngaye nganedabbolk kore nganehdjar-rkdurckmirri nawu bu bibidyikarrme ngud-berre. Dja mak birribuyika nawu karridan-gerrinj, wanjh nawu yiwarrudj bedberre bininj kabindimunkewe, dja birriwern kabirriburlume nawu Christ bu beddakenh. ²⁴ Kaluk bu kabir-rimre kore ngudda, wanjh ngurrbenmarned-jarenin bedberre ba bu birriwern bininj nawu yiwarrudj bedberre rowk kore kubolkbubuyika, wanjh kabirriyime ngudda ngurrimak, yiman bu ngad ngundimakwan ngudberre.

9

*Bu Karriwoybukwon Jesus Wanjh
Karribidyikarrmerren*

2 Corinthians 9:1-5

¹ Ngaye minj ngadjare ngahbimbun ngudberre kuninjkunukenh bu ngunbidyikarrme nawu God nuye bininj. ² Ngaye ngokko ngaburrbun ngud-berre ngurridjare ngurrbenbidyikarrme. Ngaye wanjh mulewam ngudberre kuninjkunukenh nawu bininj kabirrihni kunred Macedonia, bu burlumi ngudberre. Ngayimeng, "Nahni bininj kore kunbolck Achaia, wanjh ngokko birrimarn-burrinj bu birriwong mandjewk nabuyika." Dja bolckime wanjh birriwern kore bedda kabir-ridjare ngundingunjdjikan ngudberre. ³ Wanjh

ngaye bolkkime ngabenmunkewe kadberre kar-ridangerrinj kore ngudda bu ngunbidyikarme ngurrikurduyime kore ngurridjare bu ngurri-weymakkenh. Bu ngurriyingkihmarburren bu ngurriyime, wanjh kawoybukkendan kore ngad biyingkihburumen ngudberre.

⁴ Ngaye mak ngamre yerrekah bu nan ngudberre, dja yikahwi bininj ngarrimdjarrkre dor-rengah nawu kondahbeh kubolk Macedonia. Bu ngarrimre ngundingalke minj ngurrimarnbur-rimeninj, wanjh kawarre! Ngudda dja ngaye warridj, wanjh karridjarrkyemengalmeninj! Dja mak nawu ngarrimdjarrkre kunubewu ngandiy-olyolme bu kuhnikenh ngaye yingkihburumeng ngudberre. ⁵ Bonj, dja kunmekbekenh ngaye ngamarrkdjawam birrimekbe nawu karridan-gerrinj bu ngandimarnedokme kabirrire kore ngudda. Bedda ngurridjarrkdurrrimirri bu ngur-rimarnburrimen moneykenh bu ngurriyingk-ihkurrme, kaluk bu ngaye ngamre yerreh. Kuhni bu ngurrikurduyime, wanjh birriwern kabir-riburrbun bu ngudda ngurriweymak, dja minj ngurridjalkurduyime kore djal bininj ngundid-jurrkwon.

God Ngunkukenwon Ngudberre Ba Bu Ngur-benbidyikarme Birribuyika Bininj

2 Corinthians 9:6-15

⁶ Ngurriburrbun ba ngurrimenmenbekkan kuninjkuu. Nawu bininj karrudjeng mand-jalkudjikudji manmim, kaluk bu mankolhde kad-jordmen wanjh manyahwurd manme kamang. Dja nawu bininj karrudjeng manwern manmim,

kaluk bu kadjordmen wanjh manwern manme kamang. ⁷ Ngayime bu ngudda ngurriweyka bu ngurriwon ngudman bu ngurridjare kore kukange ngudberre, dja yuwn bu mak ngurribalnjlngwarremen bu ngurriweykan dja mak yuwn bu ngurriweykan kore bininj ngundidjurrkwon. Dja kuhni burrkyak. God wanjh kabenmarnedjare bininj nawu kabindiwon bu kabirridjaldjekme kore kabirrikurduyime.

⁸ God nungan ngundjalmarnekurduyime kunmak kunwern kore njalehnjale ngurridjare. Wanjh kunu munguyh ngurridjalmang bu kahwernmerren ngudberre ba bu ngurrbenmarnekurduyime kunmakmak kunwern bedberre nawu birribuyika bininj. ⁹ Kunmekbekenh kabimbuyindi kore djurra bu kayime, "God kabenwon kunmak kunwern bu djal burudjang nawu birrimarladj bininj kore kubolkwarlahkenh rowk. Nungka wanjh kadjalkurduyime bu djal kunmak munguyh munguyh." [Psalm 112:9]

¹⁰ God kabenwon birriwarlahkenh bininj manbu yehyeng rowk. Kabenwon manmim ba bu kabirridudjeng. Kabenwon manme ba bu kabirringun. Nungka wanjh ngunwon ngudberre manwern manmim, ba bu ngurrbenmarnekurduyime kunmak birribuyika birridjalwern bininj. ¹¹ Ngayime bu nungka ngunmarnbun bu ngurridjalkuken munguyh ba bu ngurriweymakmen munguyh. Ngad ngarrikan nawu ngudda kandiwon bedberre birribuyika nawu karridangerrinj, dja bedda bu kabirrimang, wanjh kabirrimanj bun nawu God.

¹² Kuhni bu ngurrbendjalbidyikarrme nawu God nuye bininj. Dja kunbuyika warridj. Wanjh kunu birriwern bininj kabirridjalmanjbun God. ¹³ Bininj birriwern ngundikurdunan kore ngurriweykan moneykenh, dja wanjh kabirriburbun ngudda ngurriwoybukwon God. Kaluk bedda wanjh kabirriburlume God bu kuninjkukenh bu ngurriwokmarrkmey kunmak kunwok manbu Christbeh. Ngurrimulewarren bu Christkenh, dja mak ngurriweymak kore ngurrbenbidyikarrme nawu birridjalwern bininj. Kumekbekenh wanjh kabirridjalburlume God.

¹⁴ Dja mak ngundimarnedjare ngudberre bulkkidj duninh, dja kabirridi yiwarrudj ngudberre dja bu kuninjkukenh kore kunmakmakkenh God ngunwong ngudberre. ¹⁵ Mah, wanjh karridjalmanjbu God bu kanwong manbu nawernhmakkaykenh nuye, nawu minj karribayahme!

10

Paul Benbengdayhkeng Bininj Nawu Birriyolyolmi Nuye

2 Corinthians 10:1-6

¹ Bolkkime ngaye Paul wanjh ngayolyolmerren dja marrkdjawan ngudberre. Ngaye ngangunj-djikan nawu Christ bu ngayime djal yalyal, dja minj mak ngaburlumerren, dja kunmekbekenh ngaye djawahdjawan ngudberre. Yikahwi ngudberre bininj kabirriyime bu ngaye ngawokwel-dan ngudberre bu ngamre kore ngudberre, dja mak ngakangebuk bu ngaye djarreh ngahdi.

² Dja wanjh burrkyak duninjh. Bu ngaye ngamre wardi ngabendung birrimekbe bininj. Bedda kuhni kabirriburrbun bu yimankek ngad ngarbenngunjdjikan bininj nawu kondah kurorrebeh. Dja ngaye marrkdjawadjawan ngudberre bu minj kandimarnbun bu ngaye ngakangebukworren dja ngabangmen bu ngamre ngabenmarnewokdi birrimekbe bininj kore ngudberre. Ngaye minj ngadjare kunmekbe ngakurduyime bedberre. ³ Ngad wanjh karrihni rowk kore kondah kurorre bu bolkkimekenh, dja wanjh minj karridangwerren dja minj karriburren bu karohrok yiman kayime bininj nawu kondah kunred ngarre bu kabirriburren. ⁴ Bu ngad yiman karriburren wanjh kunbuyika duninjh. Kaluk ngad nawu karrikarrme yiman mankole manbu kakarrme kundulkarre God nuye dja kanwon ba bu karribularrbun kunmayali kunwarre. Ngad mak karriburriwe kunwok manbu minj kunwoybuk. ⁵ Bu bininj kabirrikarrme kunmayali kunwarre manbu kabenmarnbun bu bedman kabirriburlumerren dja kabirriwokburriwe nawu God, wanjh ngarrimayalibularbun kore kabirridjalbengkan. Ngad wanjh ngarrbenbukkabukkan birrimekbe bininj ba bu kabirrimayaliborledkerren dja kabirrimayalikerengehmen ba bu kabirriwokmarrkmang nawu Christ.

⁶ Ngad ngarriburrbun bu ngudda ngurriwokmarrkmang Christ munguyh munguyh kore kukange ngudberre rowk. Kaluk bu woymbukkih ngurriyime, wanjh ngad ngarrbendung yikahwi birribuyika bininj nawu minj kabirriwokmarrk-

mang nawu Christ.

Paul Yolyolmerrinj Bu Karrurkmirrikenh

2 Corinthians 10:7-18

⁷ Ngudda nawu kandidjadme, wanjh yuwn bu ngurridjalburrbun kore kurobbe ngurrinan. Ngurriwernhburrbun kore kanjdji. Yiddok ngurriyime bu ngudda woybukkih bininj nuye Christ? Wanjh ngurriburrbu ngad mak bininj nuye Christ yiman kayime ngudda. Mah, wanjh ngurriyawoyhburrburbu. ⁸ Yikahwi ngudda kunubewu ngurriyime bu ngaye yimankek ngaburlumerren ngardduk, dja bonj, ngaye minj ngayeme. Kunubewu ngaburlumerren bu kunyahwurd bu ngayolyolme kore nawu Kawohrnna Rowk kanwon ngadberre kundulkarre. Kaluk nungka kanwong ba bu ngudda ngundimurrngrayekwon dja minj ngundimarrkwarrewon.

⁹ Ngaye minj ngadjare bu kelehme ngudberre bu kuhni ngabimbun kore djurra ngudberre. ¹⁰ Yikahwi bininj kunubewu kabirriyime, “Paul nuye djurra bu kabimbun nakka kundulkarre dorrengh dja mak nakuken, dja bu kamre karridjarrkdi wanjh kunukka kangudjwarremen, dja mak bu kawokdi, wanjh djal larrk.” ¹¹ Nakka minj kunwoybuk. Bininj nawu kuhni kayime, wanjh wohburrbu bu woybukkih ngad ngarikurduyime kore ngarriyingkihimbom. Bu ngarridi djarreh kore ngarribimbun djurra, dja bu ngarrimre kore ngudda karridjarrkdi, wanjh ngarikurduyime kore ngarriyingkihimbom.

¹² Karrbenburrbun yikahwi bininj nawu kabirringeykimukworren. Ngad minj ngarriraworren

dja minj mak ngarridjare ngarriyimerran yiman bedda nawu birribengwarr. Bedda wanjh kabirrikarremarnburren kore kabirridjaldjadmerren ba bu bedman kabirrimakwarren. ¹³ Dja ngad minj ngarriburlumerren munguyh, dja ngarridjalburlumerren bu kore God nganwong manbu ngarriyidurrrkmirrikenh ngadberre, yiman kore bu ngarridurrrkmirri ngudberre. ¹⁴ God wanjh kanwong ngadberre bu ngarridurrrkmirri nuye kore kerrngehkenh ngarrimwam kore ngudda bu ngundimarnekang kunmak kunwok manbu Christkenh. Minj ngarriburlumerrenminj bu minj kunmekbekenh ngarikurduyimeninj.

¹⁵ Kuhni ngarridjalburlumerrenminj bu ngadman ngarridurrrkmirri manbu ngadberre kore God kanwong. Dja minj ngarriburlumerrenminj kore birribuyika bininj kabirrikurduyime. Ngad ngarridjaldjare bu ngurriuernhborlhme kore ngurriwoybukwon God, dja mak bu kawernmerren kore ngarriyawoyhdurrrkmirri kunkimuk kore ngudberre. Kuhni wanjh God kanwong ngadberre, dja minj kunbuyika ngarriyime. ¹⁶ Kaluk yerrehkah wanjh ngarribalre bu ngarbenmarnemulewan mahni kunmak kunwok kore kubolkbubuyika kore bewhkah ngudberre, kore minj nangale nabuyika karrurrrkmirri. Dja kuhni minj ngarridjare ngarriburlumerren kore nabuyika bininj gokko bimarnedurrrkmirri God.

¹⁷ Ngurriburrbun kore kabimbuyindi bu kayime, "Nangale kadjare bu kaburlumerren, wanjh nakka bidjalburlumen nawu Kawohrnran Rowk." [Jeremiah 9:24] ¹⁸ Nawu Kawohrnran Rowk wanjh nadjalkudji kabimakwan bininj, dja

minj mak kabimakwan bininj nawu nungan kaburlumerren.

11

Yikahwi Bininj Nawu Bedman Kabirringeyburren Apostles

2 Corinthians 11:1-15

¹ Bolkkime ngaye bengdayhke ngudberre dja wardi ngurriyime bu ngaye yiman ngabengwarr. Dja bonj, djawan bu kandibekkabekkan dja yuwn bu kandimarnedjekme! ² Ngaye wanjh ngayimerranj yiman kayime kornkumo ngudberre, dja ngaye yiman ngaberrebbom nawu Christ bu ngudda ngunemarrenkenh, yiman ngalyawk duninjh. Dja bolkkime yiman ngakirndangen ngudberre bu ngudda ngurriyimerranj yiman kayime ngalwarre ngalyawk dja Christ kunubewu kakirndangen ngudberre. ³ Ngudda yiman kayime ngalyungkih daluk ngalbu Eve. Ngalka wanjh bidjalwokmey nawu nayin kodjkuuwern dja bimayaliborledkeng. Kaluk kunmekbe ngakele wardi karohrok bu ngurribawoyi nawu Christ, nawu woybukkih nadjalkudji ngurrimarnedjare. [Genesis 3:1-5] ⁴ Kuhni ngayime. Ngad ngundimarnemulewam bu Jesuskenh, dja ngudda ngurriwokmey, dja mak ngurrimey nawu Namalngmakkaykenh. Dja bolkkime ngudda kunu ngurrbenbekkan birribuyika bininj nawu ngundimarnemulewan nabuyika Jesus, dja mak ngurrimang namalngbuyika kore warridj manbuyika kunwok ngurribekkan. Kabnjalekenh ngurridjalwoybukwon kunwokbuyika manbu minj kunwok kunmak duninjh?

⁵ Bininj nawu ngundimarnemulewam manin-jmanu kunbuyika kunwok, wanjh minj bedda apostles duninh. Wardi ngurriyime bu bedda yimankek birrikihkimuk apostles, dja bonj, minj bedda birrimak yiman kayime ngaye nawu apostle duninh. ⁶ Kunubewu ngurridjare ngurbenbekkan bu kabirriwokdi bu ngurriyime birriwokmak. Dja ngaye minj ngaborlhmenin bu ngadjalwokmak. Dja ngaleng ngawernhborlhmeng kore kunmayali manbu kunwoybuk. Kaluk ngad ngundibengdayhkeng kunwernkah dja ngurriburrbun bu kunwoybuk ngarikarme.

⁷ Mah, dja kandibekkabekkan bolkkime. Ngamulewam God nuye kunmak kunwok ngudberre manbu minj ngurrikarremulewayi. Ngayemandeleng ngamarladjworrinj ngudberre dja marnbom ngudda ngurrikukenmen. Yiddok ngudda ngurriyime kunukka ngakurduyimeng ngudberre? ⁸ Nawu money kunwardde ngandikukwong birribuyika bininj nawu yiwarrudj kabirikarme bedberre, wanjh ngakang money nawu kunwardde kore beddabeh ba bu ngaye wanjh munguyh ngarrurrkmirri bu bidyikarmeng ngudberre. ⁹ Dja bu yiman njale nawu ngadjareniwirrinj bu kumekbe karrihni. Wanjh kunukka minj warrewoyinj ngudberre bu djawahdjayai. Kaluk nawu karridanginj bininj birrimwam kore kunred Macedoniabeh wanjh ngandiwong rowk nawu ngadjareni. Ngaye minj marrkebbuyi ngudberre kore baleh yarrkka, dja mak minj mak bolkkime djanwohme. ¹⁰ Yoh. Ngaye ngaburlumerren bu kun-

mekbe ngakurduyime ngudberre. Minj nangale nawu walembek kore kunred Greece ngangurdke bu ngaburlumerren kuninjkunukenh. Nawu Christ ngakarrme kore kukange ngardduk, dja kunmekbekenh ngaye ngadjalyime kunwoybuk. ¹¹ Dja njalekenh ngaye ngayolyolmerren bu kuhni rowk? Ayh? Yiddok ngudda ngurriyime ngaye minj marnedjare ngudberre? Dja God kaburrbun bu ngaye woymbukkih marnedjare ngudberre bulkkidj duninjh.

¹² Ngaye wanjh munguyh kuhni ngadjalkurduyime kore ngakurduyimeng bolkkime, ba ngadjare ngabenngurdke birrimekbe bininj nawu kabirringeyburren apostles. Bedda kabirridjare kabirriburlumerren bu kabirriyime yimankek kabirridurrrkmirri karohrok yiman kayime ngad nawu apostles duninjh. ¹³ Wanjh birrimekbe bininj nakka minj woymbukkih duninjh apostles dja nakka nanu kabirridjalkurren bu kabirridurrrkmirri, bedmandeleng kabirrikukborledkerren yimankek apostles duninjh nuye Christ. ¹⁴ Kuhni minj ngad karrikangebarrhme bu kuhnikenh. Karriburrbun nawu Satan nakka kakukborledkerren nungandeleng yiman kayime angel nawu kakukbame. ¹⁵ Kaluk ngad kuhni minj kankangehbarrhke kadberre bu bininj nawu kabirrimarnedurrrkmirri Satan, nakka mak kabirrikukmarnburren bedmandeleng bu yimankek kabirridurrrkmirri kore kunmakmak. Kaluk bu kayiburnbunkenh, wanjh nakka kabirridjalmang rowk kore baleh yarrkka kabirrikurduyime bu bolkkime.

*Paul Yolyolmerrinj Bu Nuye Djak-
bekkabekkankeh*

2 Corinthians 11:16-33

¹⁶ Ngaye yawoyhmarneyime ngudberre, yuwn nangale kaburrbun bu ngaye yiman walakkih ngabengwarr. Dja bu ngudda ngurriyime ngaye woybukkih ngaye ngabengwarr, wanjh kandikimang dja kandibawon ba ngaye kunu ngabal-burlumerren bu djal kundedjumbung. ¹⁷ Kuhni bu kab ngayeman ngahdjalwohburlumerren, ngaye minj ngayolyolme yiman kayime nawu Kawohrn Rowk kahwokdi dja ngadjalwokdi yiman ngabengwarr. ¹⁸ Birriwern bininj kore ngudda kabirriburlumerren yiman kayime nawu kurorrewaken bininj kabirriburlumerren. Mah, wanjh ngayemanwali ngaburlumerren warridj. ¹⁹ Ngudda ngurriyime yimankek ngurrikodjkuludjad, dja kunmekbekenh kunu ngur-rbenbawon nawu birribengwarr bininj bu kabirriburlumerren bedman. ²⁰ Kaluk ngudda ngur-rbenbawon bininj bu ngundibongkarrme, dja mak ngundimarnedjirdmang, dja mak ngundimarladjwon dja mak kabirrikurrmerren bu ngundimarnedokme, dja mak ngundikiyarrk-widjbihke! Ngudda yiman ngurrbenmakwan birrimekbe bininj! ²¹ Kunukka wanjh ngadjalyemekarrinj ngaye bu ngayime ngadkunu ngaringudjwarreni dja minj karohrok ngarrikurduyimeninj kunmekbe ngudberre!

Mah, wanjh kandibekka bu ngayolyolme yiman kayime ngabengwarr! Birringale bininj birrikelebuk kore kabirriburlumerren,

wanjh ngaye warridj kunu ngakelebukmen bu ngaburlumerren.

²² Bedda yiddok Hebrew bininj? Mak ngaye wanjh! Yiddok bedda nawu Israel benkeb-mawahmeng? Mak ngaye nanu! Yiddok bedda kabirriyime Abraham bu mawah duninj bedberre? Wanjh ngaye mak! ²³ Yiddok bedda kabirrihmarnedurrkmirri nawu Christ? Ngaye warridj, dja ngabenyurhke kore ngamarnedurrkmirri! Ngaye ngayime bu ngabengwarr bu kuhni ngahyime, dja bonj, kuhni kunwoybuk! Ngaye ngarrurrkmirranj kunrayek minj kunu bedda. Ngaye mak ngarurrkkendi kunwernhkah dja bedda burrkyak, wardi kundjalkudjikenh nuk bokenhkah. Ngaye mak ngakanjbabangni bu ngandihbuni, dja bedda kundjalyahwurd. Ngaye darnkih ngarrowimeninj bu djal kunwernhkah.

²⁴ Kunbidkukudji ngaye kandihkukmorrongi nawu Jews bininj mak thirty nine kunmorninj ngakarrmi kore ngandihwidjbihkeyi. ²⁵ Mak danjbikkah wanjh ngaye ngandibuni kundulk kunkimuk dorrengh. Kunkudjikenh ngaye ngandikodjdoy kunwarddewi bu ngarrowimeninj. Mak danjbikkah bu ngawam kabbala dja nganmarneyibmeng. Kunkudjikenh kunmekbe yimerranj ngaye ngawurlebmi kukakkudji dja kunbarnangarrakudji kore kurrula bu djarreh duninj kore kukadjid. [Acts 16:22] ²⁶ Ngaye munguyh ngadjalrengheyre kubolkbubuyika dja minj baleh ngadjaldiwirrinj bu kunkuyeng. Ngakuyinjgakmeninj kore manwern mankabomak. Yikahwi wanjh

birribang bininj nawu birridedjdjolkwern wanjh ngandibuyi bu ngarrowimeninj. Yikahwi nawu ngarriedboni, wanjh ngandikoweng dja birridjareni ngandibuyi. Yikahwi bininj nawu minj Jews birridjareni ngandibuyi. Ngaye mak ngawarredongi kore kunred kubolkkihkimuk mak kore kurralk, dja mak kore kurrula. Dja mak ngaye ngahdjalngalkeng kunrayek kore bininj nawu kabirrikurrehkurren bu kabirriyime kabirriwoybukwon Jesus.

²⁷ Dja mak ngaye ngarrurrkmirri munguyh kunrayek dorrengh, dja mak ngangudjwarrem-inj kore ngahdurrkmirri, dja yikahwi ngaye minj nakeyuirrinj. Ngaye yikahwi mak ngamarwedoweni dja mak ngakombukdowneni, mak kundjalwernhkah bu ngarey manmeyak. Mak ngaye ngabonjdjekdowneni kunmadj yak, dja minj ngakarmeninj.

²⁸ Dja kunbuyika warridj ngahkarme. Kunmekbe ngaye munguyh ngangorrrkan yiman kundulmuk kore ngabenburrbun nawu yiwarrudj bedberre bininj kore kubolkwern kabirribebbehdi. ²⁹ Bu nakudji kangudjwarremen, wanjh ngaye mak ngabekkarren bu ngangudjyawarren. Bu nawu namarnde duninj kapidjurrkwon nangale bininj dja kabimarnbun kakurduyime kunwarre, wanjh ngaye mak ngabekkarren ngawernhkangewarremen.

³⁰ Mah wanjh, bu ngaye yimankek ngaburlumerren ngardduk, wanjh kunu ngaye ngamulewarren bu ngadjalngudjwarrekenh.

³¹ God kaburrbun ngaye minj ngakurren. Nungka wanjh God dja Kornkumo nuye Jesus

nawu Kawohrnan Rowk, dja mak nungka karriburluburlumen munguyh. ³² Korroko bu ngaye ngahni kunred Damascus, dja nawu governor biwokmarrkmangi nawu King Aretas, wanjh djareni ngandukkayi ngaye, wanjh nungka benkurmekurmeng bininj nawu kabirrihbolknahnan kumekbe kore kubolkkimuk ba bu ngandidarrkidmayi. ³³ Dja ngardduk nawu djawirna ngandikoluyhweng ngaye kore basket ngahdahkendi kumekbe kore rurrkni warnamyoy manbu mankimuk. Wanjh kunu ngaye ngabebmeng kore namekbe governor nawu bolkwohnang kumekbe.

12

Paul yimeng, "Bu ngaye ngangudjwarremen, wanjh kunu ngaye woybukkih ngamurrngrayek."

2 Corinthians 12:1-10

¹ Ngaye minj ngangurdme kore ngahburlumerren. Bu kuhni wanjh minj njale ngurrimang, dja bonj, ngaye kunu ngayolyolmerren kore nawu Kawohrnan Rowk ngandjalwong ngaye bu ngabukirrinani dja mak kore nganbukkabukkang. ² Ngaye ngaburrbun nakudji bininj nawu benebelbmerrinj Christ, nawu wam kaddum kore Heaven duninjh. Wanjh korrokoni bimarnekurduyimerranj yiman fourteen mandjewk. Ngaye minj ngawernhburrbun kunubewu bu kunburrkwi wam dja kunubewu djal kunmalngwi nuye. Nadjalkudji God kaburrbun bu bimarnekurduyimerranj! ³⁻⁴ Dja ngaye ngawernhburrbun bu naninjnanu bininj wanjh

God bikang kaddum kore kubolkmakkaykenh kabolkngeyyo paradise* God nadjalkudji kabur-rbun bu nahni bininj wam kunburrkwi, dja nuk kunmalngwi. Dja ngaleng ngaye ngahburrbun bu nahni bininj bekkang kunwern kunmakmak duninjh. God minj kabibawon bu kabalmulewan kunwern kore bininj bedberre. ⁵ Kuhni rowk nganmarnekurduyimerranj! Dja ngaye minj ngayeman ngaburlumerren. Ngaye wanjh ngad-jalburlumerren bu ngamulewarren kore ngan-gudjwarrekenh.

⁶ Dja bu ngaye ngadjareniwirrinj ngaburlumerrimeninj ngayeman, wanjh ngaye kunu minj ngabengwarr, dja kunu ngayolyolmeninj bu djal kunwoybuk. Dja bonj, ngaye wanjh minj ngakurduyolyolmerren bu ngaburlumerren. Ngadjare bininj bu ngandidjalkurdunan dja ngandidjalwokbekkan, dja djal kunmekbekenh ngandiburlume.

⁷ Wanjh kunu minj ngaye ngawernhburlumerren kore kunmekbe kunmakkaykenh duninjh nganbukkang ngaye, dja God kanngurdkeng bu nungka nganwong kunyid dja nganmarnbom bu yiman kayime ngakanjbabang. Nahni kunyid makka yiman kayime kunwok nuye namarnde munkeweng ngardduk. Bu kunmekbekenh wanjh ngaye minj ngaburlumerrimeninj kore kundjalmak ngahnanikenh. ⁸ Ngaye danjbikkah ngamarrkdjawam nawu Kawohrnan Rowk bu kamang maninjmanu kunyid ngardduk ba bu

* **12:3-4** "Paradise" kamenyime God nuye kubolkmakkaykenh. Ngurrina kore Luke 23:43 dja Revelation 2:7.

ngangehme. ⁹ Dja bonj, nungka nganmarneyimeng ngaye, “Yidjaldjarenin ngardduk kunmakmak ngaye won bu djalburudjang. Bu ngudda yiwernhgudjwarre, wanjh ngaye ngardduk kundulkarrekimuk won ngudda.” Wanjh kunmekbekenh kunu ngaye ngadjalwernhmarmarr bu ngayolyolmerren bu ngangudjwarre bu ngaburlumerren. Kunu Christ kundulkarre nuye kani kore ngaye.

¹⁰ Bu kuninjkunukenh ngaye ngamarmarr kore ngahkarrme kunngudjwarre ngardduk, dja mak kore ngandiwirrihme, dja kore kunrayek nganmarnebebme, dja mak bu bininj ngandiyolyolme bu kunwarre dorrengh, dja ngandinjirrhmiwon, dja mak kore kunwern kunyid ngamang rowk bu kunmekbekenh nganebelbmerrij nawu Christkenh dja ngamarnedurrkmirri nuye. Kunmekbekenh kunu bu ngaye ngangudjwarremen, wanjh kunu ngaye woybukkih ngadjalmurrngrayek.

*Paul Kabenmarnedjare Bininj Nawu Yiwarrudj
Bedberre Kore Corinth
2 Corinthians 12:11-21*

¹¹ Mah, ngaye ngayolyolmerrinj yiman kayime ngabengwarr, dja njalekenh? Wanjh ngudda minj kandimarneyimeninj bu kunmak, dja wanjh ngayeman ngayolyolmerrinj. Ngudda ngurriyime bu ngaye wanjh ngamarladj yiman yeng ngaye. Dja bonj, birrimekbe bininj nawu ngurrbenngeybun “Nawu birrikihkimuk apostles!” wanjh ngaye mak ngarrirohrok!

12 Ngurriburrbu kunwern ngakurduyimi kundulkarre dorreng ngudberre kore karridjar-kni. Dja God ngunmarnbom bu ngurrikangebarrhmeng kore durrkmirranginj kore ngaye. Ngaye minj ngamarrkbaworrinj! Dja njalekenh minj ngurriburrbun ngaye wanjh apostle dun-injh? 13 Ngurriburrbun kuninjkuu warridj. Yiddok ngurrimak? Dja nuk yiddok bedberre bininj nawu yiwarrudj kabirrikarme kore kubolkbubuyika ngundiyurrhke ngudberre? Dja mankudji kawohbuyika. Ngaye minj njilngwarweoyi bu djanwohmeninj ngudberre. Aba, kandimarnebengmidjda bu kuhnikenh!

14 Ngaye wanjh bolkkime ngamarnburrinj bu balyawoyhyikan ngudberre danjbikkah. Ngaye minj ngadjare bu kandingorrkan bu kandikukwon njalehnjale. Burrkyak. Ngaye minj ngadjare njale kore ngudda. Ngaye djal ngudda marnedjare ngudberre, dja ngudda yiman kayime ngardduk wurdwurd. Ngurriburrbun bu wurdwurd minj kabirrihkarekurrme bu kabindiwon ngalbadjan dja kornkumo. Dja wanjh bedda ngalbadjan dja kornkumo kabindiwon berrewoneng wurdwurd nawu njale kabenehkarme.

15 Wanjh ngaye ngamarmarr bu won njalehnjale nawu ngahkarme ngudberre yiman ngayemandeleng. Ngaye ngarrurrkmirri ngudberre kaluk bu ngangudjyakworren. Ngaye ngayime bu kunmekbekenh ngaye wernhmarnedjare ngudberre! Kab ngudda yiddok ngaye kandi-marnedjare bu djal walakkih?

16 Bonj, ngaye minj warweoyi ngudberre bu djanwohmeninj yiman bu kandingorrkani. Dja

yikahwi ngurriyime ngaye yimankek koweyi ngudberre, bu ngakurreni bu darrkidmey i ngudberre. ¹⁷ Burrkyak! Bu ngaye ngabenmunkeweng bininj bu ngundibidyikarmeng, yiddok bedda ngundikoweng bu ngundimarnbuyi ngaye ngandikukwoyi? Burrkyak. ¹⁸ Ngaye ngadjawam Titus bu kamre kore ngudda, dja mak ngamunkeweng nawu ngad karridanginj benemdjarrkwam. Yiddok Titus ngunkowimeninj ngudberre? Yiddok? Burrkyak. Ngudda ngurriburrbun bu woybukkih Titus dja ngad ngarrirohrok bu ngarridjarrkdurrrmirranj dja ngarridjarrkkarrme kunmayalikudji.

¹⁹ Ngudda nawu karridabbolk ngadberre, wanjh ngaye marnedjare. Yiddok ngudda ngurriyime bu ngad ngarridjalyolyolmerren ba bu ngarrimakwarren kore ngudda? Dja burrkyak, ngad kunu ngarriwokdi kore ngarribelbmerrinj nawu Christ, dja kore God kannan. Ngad wanjh ngarridjare munguyh ngundimurrngrayekwon ngudberre kore ngarriwokdi dja ngarrikurduyime ngudberre. ²⁰ Nganjilngwarre bu ngamre karriyawoyhnarren, wardi karribekkarren dja karrinjlngwarreworren. Wardi karriyimerren bu minj karridjalmak bininj. Dja mak nganjilngwarre bu yikahwi ngudberre wardi ngurridangwerren, dja nuk ngurrikirnwern, dja nuk ngurriyidwern. Dja kunubewu ngurriyarlarren, mak bu ngurriyolyolmerren, dja ngurriburlumerren, dja wardi minj ngurrimarnburren bu mandjadkenh.

²¹ Yoh. Bu ngamyawoyhdurndeng dja karriyawoyhnarren, wanjh ngamre kunnjlngwarre

dorrengh. Dja ngayime kunu nawu ngard-duk God nganmarnbun ngayemengalme kore ngudda ngudberre. Ngaye wanjh nganjilngwarre bu ngabenngalke birriwern bininj kore ngudda nawu kabirriyime kunwarre yiman kabirrimayaliwarre, dja kabirridjirdmarren bininj dja daluk, dja kabirridjalyo kore kunwarre duninh. Dja bu bedda minj birriwarnyakmulewarrimeninj bu birribawoyi kore kunwarrekenh wanjh kunu ngaye ngayemengalme.

13

Paul Benbengdayhkeng

2 Corinthians 13:1-10

¹ Ngaye wanjh ngamre bu danjbikkah yikan ngudberre. Ngadjare ngurriyingkihburrbun kuhni bu kabimbuyindi, “Bu benebokenh dja nuk birridanjibik bininj kabirribebbeholyolme bu kundjalkudji birrikurdunang, wanjh karrbenwoybukwon.” [Deuteronomy 19:15] ² Kunmekbe bolkyimi bu ngaye ngamwam bokenhkah ngudberre, wanjh ngayingkihbengdayhkeng ngudberre kore ngudberre bininjkenh nawu kunwarre birrikurduyimi. Dja wanjh bolkkime ngaye ngayawoyhbengdayhke bu ngahdi djarreh. Kuhni ngayime, bu bolkkime ngamdurndeng wanjh kunukka minj mak ngaye ngabenmarnekelkdan bininj nawu kunwarre birrikurduyimi bu kunkare, dja mak birribuyika nawu kabirridjalkurduyime kunwarre bu bolkkime. ³ Yiddok ngudda ngurridjare ngurriwoybukwon bu Christ nganmarnewokdi ngaye ba bu ngaye marneyime nuye kunwok? Wanjh ngaye

woybukkih ngayime nawu nungka minj kangudjyawarren bu ngundjadme ngudberre, dja nungka nawu nawernhdulkarrekimuk duninj kore ngudberre. ⁴ Ngurriburrbun bu Christ nungka ngudjyawarrinj bu birribom kore kundulk cross, dja wanjh bolkkime kahdarrkid kore God nuye kundulkarre. Wanjh karohrok bu ngad ngarringudjwarre yiman Christ nawu ngarribelbmerrinj, dja wanjh ngad kunu ngarridjar-
rkmimbiminj Christ, kore God nuye kundulkarre ba bu ngundimarnedurrkmirri ngudberre.

⁵ Wanjh kab ngudman ngurrikangenarrimen bu yiman ngurrikangewoybuk nawu Christ. Ngurrirohrokmerrimen. Ngudda wanjh ngurriburrbu woybukkih bu Christ Jesus kahni kore kukange ngudberre. Dja med, yiddok ngurrikurrinj? Ngaye ngayingkihbenkan bu Christ kahdi kukange ngudberre. ⁶ Dja ngad warridj, bu ngudda kandirohrokme wanjh ngurriburrbun bu woybukkih Christ Jesus kahdi kore kukange ngadberre warridj, dja minj ngarrikurren. ⁷ Bolkkime ngad wanjh ngarrimarnedi yiwarrudj dja ngarridjawan God ba bu minj ngudda kunwarre ngurrikurduyime. Kuhni minj kuninjkunukenh bu bininj kandimakwan ngadberre, dja bonj, minj kunkimuk. Dja bu bininj kabirriyime yimankek ngarribarabom, wanjh bonj, ngad kunu ngarridjaldjare bu ngudda minj ngurribarabun, dja ngurridjalkurduyime kunmak. ⁸ Dja ngad minj ngarriwokwe kore kunwoybuk dja wanjh ngarridjalkurduyime kore kunwoybuk kayime. ⁹ Bu ngudda yiman ngurrimurrngrayek dja ngad ngarridjalngudjyawar-

ren, wanjh bonj, ngarridjalmarrmarr. Wanjh kunukka ngundimarnedi yiwarrudj ngudda ba bu ngurriwernhmakmen kore God.

¹⁰ Ngaye ngayingkihimbun nahni djurra ngudberre kondah, kore ngahni djarreh. Ngakarrme kundulkarre kore nawu Kawohrnan Rowk nganwong, dja ngadjare ngurriyingkih-marnburren ba bu ngamre yikan ngudberre bu djal kamak rowk, dja minj ngayiddung ngudberre dja minj mak ngarrangrayek bu nan ngudberre. Ngurriburrbun nawu Kawohrnan Rowk nganwong mahni manbu kundulkarre bu ngarrurrkmirrikenh nuye ba bu murrngarayekwon ngudberre, dja minj ngadjare kukwarrhke ngudberre bu ngurrimankan.

Paul Benmarneyimeng Bobo

2 Corinthians 13:11-14

¹¹ Nawu karridanginj, ngaye wanjh woknan bu bobo marneyime ngudberre. Wardi ngurrirohrokmen bu ngurridjalkurduyimen kunmak rowk ngurriyakwon. Dja kandiwokmang kore ngaye bengdayhkeng dja marrkdjawam ngudberre. Ngadjare ngurridjarrkmayalikudjinin mak kunmodmikenh dorreng bu ngurridjarrknin. Wanjh God nawu ngunwon nuye kunmodmikenh, dja nawu ngundjalmarnedjare, wanjh ngurridjarrkdi munguyh. ¹² Ngurribunjhmarrimen bu djal kunmakkenh kore ngurrimirndemornnamerren. ¹³ Nahni nawu God nuye birriwarlahkenh bininj wanjh ngundibalmarnemunkewe kunwok kunmak ngudberre. ¹⁴ Ngadjare Jesus Christ

nawu Kawohrnan Rowk bu ngundjalkongibun
munguyh, dja mak God ngunmarnedjarenin,
dja mak Namalngmakkaykenh ngurridjarrkdin
ngudberre rowk.

God Nuye Kunwok
The Holy Bible in the Kunwinjku language of
Australia

copyright © 2018 Bible Society of Australia

Language: Kunwinjku (Gunwinggu)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-10-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

1e76c3c7-fc1a-5488-bdac-9a98d749a074